

Asia: VN/27014/2024

Hallituksen esitys Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriölle

ASIA: LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTION TUKEMAN ASUNTORAKENTAMISEN KESKUKSESTA

VIITE: YMPÄRISTÖMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖ 17.10.2024 DNRO VN/27014/2024

Yleistä:

Vuokralaiset ry ilmaisee edelleen huolensa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (Ara) tehtävien siirrosta uudelle Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselle. Katsomme, että

ympäristöministeriölle tehtävien siirtoa varten ei ole esitetty riittäviä perusteluja, mikä herättää kysymyksiä prosessin läpinäkyvyydestä, perusteellisuudesta, ja siten luotettavuudesta.

Vuokralaiset ry kritisoi lainsäädännön valmisteluprosessia ja uuden keskuksen suunnittelua monilta osin. Yhdistys korostaa, että Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen lakkauttamisen ja tehtävien siirron suunniteltu aikaraja — vuoden 2025 alku — näyttää kiireiseltä, erityisesti kun valtiosihteeri Mika Nykäsen johtaman työryhmän ehdotukset valtion tukeman asuntotuotannon kehittämiseksi ovat yhä kesken. Onkin ihmeteltävää, miksi uudistusta pyritään toteuttamaan näin nopeasti, vaikka se on aiemmin tunnustettu ongelmalliseksi. Tämä kiirehtiminen voi johtaa heikompaan ratkaisuun ja entistä suurempiin haasteisiin asuntotuotannossa, mikä vaikuttaa suoraan vuokralaisten asemaan, ja myös asuntotuotantoon.

Yhdistys korostaa, että viraston tehtävien siirtäminen sekä lainsäädännön valmistelu on tehtävä huolellisesti, jotta vältetään viivästyksset ja negatiiviset vaikutukset, kuten korkotukilainahakemusten käsittelyssä. Aran tietojärjestelmien siirto ja uuden keskuksen organisoiminen eivät saa keskeyttää työntekoa ja päätösten läpivientiä. Pidämme epätodennäköisenä, että muutokset voitaisiin toteuttaa ilman viivästyksiä tuen myöntämisessä. Esitysluonnoksessa tunnustetaan siirron aikataulun haittavaikutukset ja siksi Vuokralaiset ry ihmettelee kiireen painottamista huolellisuuden sijaan, erityisesti rakennusalan heikoissa markkinaolosuhteissa, joissa valtion toimien ei tulisi hidastaa kohtuuhintaisten asuntorakennushankkeiden käynnistymistä.

Lisäksi korostamme, että itsenäisen viraston tehtävien siirtäminen ministeriön alaisuuteen on poikkeuksellista, sillä ministeriöiden rooli on keskittyä lainsäädäntöön ja virastojen toimeenpanotehtäviin. Siirrettyjen lakisääteisten tehtävien siirtäminen ympäristöministeriön yhteyteen ei ole linjassa sen kanssa, mitä on vakiintuneesti pidetty ministeriöiden vastuulla.

Olemme huolissamme, että tämä siirto voi heikentää asumiseen liittyvien päätösten riippumattomuutta ja objektiivisuutta, minkä seurauksena vuokralaisten edut saattavat jäädä vähemmälle huomiolle. Tällaisissa muutoksissa on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että vuokralaisten oikeudet ja tarpeet otetaan asianmukaisesti huomioon, ja siksi vaadimme, että keskustelua ja valmistelua täytyy jatkaa huolellisesti ennen mitään päätöksiä.

Esitysluonnoksen mukaan Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksen tavoitteena on tehostaa ympäristöhallinnon tehokkuutta. Vuokralaiset ry kuitenkin kyseenalaistaa tämän, koska:

- Aran lakkauttamisen ja tehtävien siirtämisen kustannukset ovat yli miljoona euroa.
- Hallitus leikkaa samanaikaisesti muista valtion menoista merkittävästi.
- Perusteluissa ei ole laskelmia saavutettavista säästöistä tai tehokkuusvaikutuksista.

Vuokralaiset ry ei pidä Aran lakkauttamista esitetyllä aikataululla tarkoituksenmukaisena, koska säästöjä ei ole tuotu esiin vaikutustenarvioinnissa, ja niiden arvioidaan jäävän vähäisiksi.

Vuokralaiset ry kritisoi myös lyhyttä lausuntoaikaa, katsoen, että lausunnonantajille tulisi varata riittävästi aikaa lausunnon valmisteluun, jotta kuuleminen olisi aitoa. Yhdistys toteaa, että kiireessä toteutettava merkittävä hallinnollinen muutos ei viittaa huolelliseen valmisteluun.

Riskit kiteytettynä:

- Roolien sekoittuminen: Ministeriöiden pääasiallinen tehtävä on keskittyä lainsäädäntöön ja politiikan kehittämiseen, kun taas virastot vastaavat toimeenpanosta. Tehtävien siirtäminen ministeriön alaisuuteen voi hämärtää näitä rooleja ja johtaa epäselvyyksiin vastualueissa.
- Tehokkuuden heikkeneminen: Itsenäiset virastot, kuten Ara, on suunniteltu toimimaan tehokkaasti omilla erityisalueillaan. Siirtäminen ministeriön alaisuuteen voi johtaa byrokratian lisääntymiseen ja hidastaa päätöksentekoa.
- Lakisääteisten tehtävien hallinta: Lakisääteisten tehtävien siirtäminen ministeriön yhteyteen voi aiheuttaa haasteita niiden hallinnassa ja toteutuksessa, koska ministeriöillä ei välttämättä ole samaa asiantuntemusta tai resursseja kuin erikoistuneilla virastoilla.

Vuokralaiset ry:n esitykset:

Aikataulu:

Vuokralaiset ry esittää, että Aran tehtävien siirto uudelle Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselle tulisi voimaan aikaisintaan 1.6.2025 alkaen.

Vuokralaiset ry kannustaa jatkamaan keskustelua ja hidastamaan aikataulua koskien Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (Ara) tehtävien siirrosta Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukseseen. Yhdistys pitää tärkeänä, että siirtoon liittyvät perusteet käsitellään perusteellisesti ja huolellisesti. Näemme tärkeänä, että valtiosihteeri Mika Nykäsen johtaman työryhmän työ valmistuu ennen muutosten toteuttamista, jotta voidaan varmistaa vuokralaisten etujen asianmukainen huomioiminen.

Alan osaamisen huomioiminen:

Vuokralaiset ry esittää, että Asumisen rakentamisen keskuksen työskentelyyn kytketään alan toimijoista koostuva ohjausryhmä.

Nykyisen Aran johtokunta on monipuolinen tehtävien hoidon näkökulmasta, mutta uudella Asumisen rakentamisen keskuksella ei ole kosketuspintaa rakentamiseen tai erityisryhmien asuttamiseen. On välttämätöntä kehittää toimintaa siten, että toimialan ja asukkaiden näkemykset hyödynnetään alan kehittämisessä ja vakaan asuntotuotannon turvaamiseksi. Laajemman ohjausryhmän tarve korostuu erityisesti poikkeuksellisissa tilanteissa, kuten nyt.

Helsingissä 29.10.2024

Anne Viita

Toiminnanjohtaja

Vuokralaiset VKL ry

Viita Anne
Vuokralaiset VKL ry